בְּשָׁלְמָא אִי אִיתְּמַר אִיפְּכָא – אילו היה אומר רב נחמן את פסק דינו במקרה הפוך, והיינו שאמרה האשה לשלוחה הִתְקַבֵּל לִי גִּיטַּי, וְהשליח אמר לבעלה אִשְׁתְּךָ אָמְרָה הָבֵא לִי גִּיטַּי בתורת שליח הולכה, וְהוּא [–הבעל] אָמַר הֵילָךְ כְּמָה שֶׁאָמְרָה – הריני מוסר לך את הגט, ודעתי כמו שאמרה האשה, וְאָמַר - ועל זה היה אומר רַב נַחְמָן אָמַר רָבָּה בַּר אֲבוּהּ אָמַר רַב, בְּיָון שֶׁהִגִּיעַ גֵּט לְיָדוֹ של השליח, מְגוֹרֶשֶׁת. אַלְמָא – אכן היה ניתן להוכיח דְּאַדַּיבּוּרָא דִּידָהּ הוּא דְּקָא סָמְכִי – שסומך הבעל על מה שאמרה האשה לשליח שיקבל את הגט, והרהיתי מגורשת בקבלתו. אִי נַמִי – וכן אילו היה פוסק בהפך, שבהגיע הגט לְיָדָהּ הרהיתי מגורשת, היה מוכח דְּאַדַּיבּוּרָא דִּידַהּ קָא סָמְכִי – שסומך הבעל על דברי השליח, ומינהו לשליח הולכה, ומשום כן אינה מגורשת אלא בהגיע הגט לידה. אֶלָּא הָכָא אף אם נאמר שסומך הבעל על דברי האשה ורצונו שיהיה שליח להולכה, מכל מקום לא תתגרש אף בהגיע הגט לידה, מַשּׁוּם דְּעַקְּרֵיהּ שָׁלִיחַ לְשָׁלִיחוּתֵיהּ לְגַמְרֵי הוּא – כיון שהשליח עקר את שליחותו לגמרי, דְּאָמַר שְׁלִיחַ לְקַבָּלָה חֲוִינָא לְהוֹלְכָה לֵא חֲוִינָא – שהריהו כאומר, שליח לקבלה אהיה, ואילו שליח להולכה אין רצוני להיות, שטורח הוא למסור את הגט לידי האשה.

הגמרא מקשה על דינו של רב נחמן ממשנתינו: אָמַר רַב הוּנָא בַּר חִיָּיא, תָּא שְׁמַע, הָאוֹמֵר לחבירו, הִתְקַבֵּל גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי, אוֹ הוֹלֵךְ גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי, אִם רָצָה לַחֲזוֹר יָחֲזוֹר. מדייקת הגמרא, מַעֲמָא דְּרָצָה – דוקא אם רצה לחזור בו, הָא – אבל אם לֵא רָצָה לחזור בו, חֲוֵי גֵּט כשיגיע לידה. מקשה הגמרא וְאַמַּאי, הָא בַּעַל לָאו בַּר שַׁוְיָא שָׁלִיחַ לְקַבָּלָה הוּא – הרי הבעל אין בכוחו למנות שליח לקבלה, ושליח להולכה הרי לא מינהו שהרי אמר 'התקבל'. אֶלָּא בהכרח טעם משנתינו הוא, משום דַּאֲמִרִינַן, כְּיָון שֶׁנָּתַן עֵינָיו לְגָרְשָׁהּ, מֵימַר אָמַר תֵּיגָּרֵשׁ כָּל חֵיכִי דְּמִגָּרְשָׁה – כיון שחפץ הוא לגרשה, ודאי רצונו שתתגרש בכל אופן שראוי לגרשה, ולכשיודע לו שאינו יכול למנות שליח לקבלה אלא להולכה, ניחא לו שיהיה שליח להולכה, ולכן כשיגיע הגט לידה הרי היא מגורשת. ואם כן הָכָא במשנתינו הוא, משום דַּאֲמִרִינַן, כְּיָון שֶׁנָּתַן עֵינָיו לְגָרְשָׁהּ, מֵימַר אָמַר תֵּיגָּרֵשׁ כָּל חֵיכִי דְּמִגָּרְשָׁה, ואם חזר בו והביא את הגט ליד האשה, תהיה מגורשת, כיון שניחא לו לבעל בכל שעה שיהיה על כל פנים שליח להולכה, כדי שיחול הגט.

מתרצת הגמרא, הָכִי הַשְׁתָּא – וכי יש לדמות, הָתָם במשנתינו, אין הטעם אלא משום שאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁאֵין בידו למנות שְׁלִיחוּת לְקַבָּלָה, וְנָמַר בדעתו וְנָתַן מתחילה לְשֵׁם הוֹלָכָה, וכוונתו לומר 'התקבל והולך'. אבל הָכָא בדינו של רב נחמן ששינה השליח מדברי האשה, טָעֵי הבעל, שהוא סומך על דברי השליח, וממילא אין כוונתו למנותו שליח הולכה כלל.

אָמַר רָבָא, תָּא שְׁמַע, שנינו להלן (סה.), קַמְּפֵה שֶׁאָמְרָה לשליח הִתְקַבֵּל לִי גִּיטַּי, אֵינוֹ גֵּט עַד שֶׁיַּגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ. מדייקת הגמרא, הא כִּי קָמְפֵי גִּיטָּא לְיָדָהּ מִיהָא מְגוֹרֶשֶׁת – כשיגיע הגט לידה, הרהיתי מגורשת. וְאַמַּאי, וְהָא לָאו שָׁלִיחַ לְהוֹלָכָה שַׁוְיֵיהּ – הרי הבעל לא עשאו שליח הולכה, אלא מסר לו הגט על דעת שהוא שליח קבלה של הקטנה. אֶלָּא משום דַּאֲמִרִינַן כְּיָון שֶׁנָּתַן עֵינָיו לְגָרְשָׁהּ, מֵימַר אָמַר תֵּיגָּרֵשׁ כָּל חֵיכִי דְּמִגָּרְשָׁה, ואם כן הָכִי נַמִי בדינו של רב נחמן, נאמר כְּיָון שֶׁנָּתַן עֵינָיו לְגָרְשָׁהּ מֵימַר אָמַר תֵּיגָּרֵשׁ כָּל חֵיכִי דְּמִגָּרְשָׁה, ואם כן אף שבאותה שעה לא נעשה שליח הולכה, מיהו אם חזר בו והביא את הגט ליד האשה, תהיה מגורשת, כיון שניחא לו לבעל בכל שעה שיהיה על כל פנים שליח להולכה כדי שיחול הגט ותתגרש.

מתרצת הגמרא, הָכִי הַשְׁתָּא, הָתָם במשנה, אָדָם יוֹדֵעַ שֶׁאֵין שְׁלִיחוּת לְקַבָּלָה, וְנָמַר ונָתַן שהשינה השליח מדברי האשה, טָעֵי הבעל, שהוא סומך על דברי השליח, וממילא אין כוונתו למנותו שליח הולכה כלל.

הגמרא מקשה עוד על דינו של רב נחמן מברייתא: תָּא שְׁמַע, האשה שאמרה לשליח הָבֵא לִי גִּיטַּי, והשליח שינה בדבריו לבעל וְאמר, אִשְׁתְּךָ אָמְרָה הָבֵא לִי גִּיטַּי, וְהוּא [–הבעל] אָמַר לשליח אחד מכל לשונות אלו, הוֹלֵךְ וְתֵן לָהּ, וְכִי לָהּ, וְהִתְקַבֵּל לָהּ, כל זמן שלא הגיע הגט לידה אם רָצָה הבעל לַחֲזוֹר בו, יָחֲזוֹר, אמנם מְשֶׁהִגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ, הריהי מְגוֹרֶשֶׁת.

מבררת הגמרא, מַאי לָאו צריך לפרש קַבָּלָה אַקַּבָּלָה וְהוֹלָכָה אַהוֹלָכָה – במקרה הראשון שהשליח אמר 'התקבל' אמר לו הבעל 'זכי לה' 'התקבל לה'. ובמקרה השני שהשליח אמר 'הבא' אמר לו הבעל 'הולך ותן לה'. ואם כן קשה על רב נחמן מהרישא, שהשליח אמר שהוא שליח קבלה ואף הבעל מסר לו על מנת כן, שהרי אמר 'התקבל לה', ומבואר בברייתא שבהגיע הגט לידה הריהי מגורשת. ועל כרחך טעם הדבר, שכיון שנתן עיניו לגרשה ניחא ליה שיהיה שליח הולכה. ואם כן כל שכן במקרה של רב נחמן שהבעל אמר 'הילך כמו שאמרה' שאפשר לפרש דבריו שסומך על דברי האשה שאמרה 'הבא לי גיטי', ודאי יש לנו לומר שכוונתו למנותו אף שליח הולכה שתתגרש על כל פנים בהגיע הגט לידה.

דוחה הגמרא, לֵא כמו שאמרת 'קבלה אקבלה והולכה אהולכה' אלא יש לפרש קַבָּלָה אַהוֹלָכָה, וְהוֹלָכָה אַקַּבָּלָה – במקרה הראשון שאמר השליח 'אשתך אמרה התקבל לי גיטי' אמר הבעל 'הולך ותן לה'. ובמקרה השני שאמר השליח 'אשתך אמרה הבא לי גיטי' אמר הבעל 'זכי לה' או 'התקבל לה'. אשר לפי זה אין להקשות על רב נחמן מהרישא של הברייתא, שכן הטעם ברישא שהיא מגורשת בהגיע הגט לידה הוא, משום שהבעל מינהו בפירוש שליח להולכה ונתרצה השליח להוליך לה הגט, מה שאין כן במקרה של רב נחמן שהבעל אמר רק 'הילך כמו שאמרה' שמא נתכוין לדברי השליח שאמר שהוא שליח קבלה.

מקשה הגמרא, אִי קַבָּלָה אַהוֹלָכָה – אם כן הוא הביאור בסיפא, מכיון שלפי האמת האשה מינתה אותו שליח קבלה ואף הבעל אמר לו התקבל לה גיטה, צריך היה להיות הדין דְּמִכִּי מָטֵי גִּיטָּא לְיָדֵיהּ, לְאַלְתַּר לֵיחֲוֵי גִּיטָּא – מיד בשמגיע הגט לידי השליח הרי היא מגורשת, ומדוע אמרה הברייתא שרק משיגיע גט לידה מגורשת. שְׁמַעְתְּ מִינָּהּ – כלומר, אלא אם ברצונך לפרש את הברייתא 'קבלה אהולכה והולכה אקבלה', יש לנו לפשוט מברייתא זו דְּאַדַּיבּוּרָא דִּידֵיהּ קָא סָמְכִי – שהבעל סומך על דברי השליח, ולכן בסיפא שאמר לו השליח 'אשתך אמרה הבא לי גיטי' סומך הבעל על דבריו וממנהו שליח הולכה שיביא הגט לידי האשה ולא שליח קבלה כפי שמינתהו האשה באמת, ומה שאמר הבעל 'התקבל לה' אין כוונתו למנותו שליח קבלה אלא כוונתו לומר 'התקבל והולך לה' וכמו שאמר השליח בשם האשה 'הבא לי את גיטי'.

הגמרא מביאה ברייתא שנחלקו בה תנאים האם 'הולך כזכי דמי': תָּנוּ רַבָּנָן, האשה שאמרה לשלוחה הִתְקַבֵּל לִי גִּיטַּי, וְכן השליח אמר לבעל אִשְׁתְּךָ אָמְרָה הִתְקַבֵּל לִי גִּיטַּי, וְהוּא [–הבעל] אוֹמֵר לו אחד מכל לשונות הללו, הוֹלֵךְ וְתֵן לָהּ, או וְכִי לָהּ, וְכן הִתְקַבֵּל לָהּ, אם רָצָה הבעל לַחֲזוֹר בו, לֵא יָחֲזוֹר, ש'הולך כזכי דמי'. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר, אם הבעל אמר לשליח הוֹלֵךְ וְתֵן לָהּ, רָצָה לַחֲזוֹר, יָחֲזוֹר, כיון ש'הולך לאו כזכי' ולא מינהו אלא לשליח הולכה. אך אם אמר לשליח וְכִי לָהּ, וְכן הִתְקַבֵּל לָהּ, רָצָה לַחֲזוֹר, לֵא יָחֲזוֹר, שהרי אמר בפירוש שיזכה השליח בגט עבורה. רַבִּי אוֹמֵר, בְּכוּלָּן – בכל לשונות אלו, אִם רָצָה לַחֲזוֹר, לֵא יָחֲזוֹר, שכן גם רבי סובר ש'הולך כזכי'. אֲבָל אִם אָמַר לו, אִי אֶיפְשִׁי שֶׁתִּתְקַבֵּל לָהּ בתורת שליח קבלה, וְאמר, אִשְׁתְּךָ אָמְרָה הִתְקַבֵּל לִי גִּיטַּי. או בהפך, שהאשה אמרה לשלוחה הִתְקַבֵּל לִי גִּיטַּי, והשליח שינה בדבריו לבעל וְאמר, אִשְׁתְּךָ אָמְרָה הָבֵא לִי גִּיטַּי, וְהוּא [–הבעל] אָמַר לשליח אחד מכל לשונות אלו, הוֹלֵךְ וְתֵן לָהּ, וְכִי לָהּ, וְהִתְקַבֵּל לָהּ, כל זמן שלא הגיע הגט לידה אם רָצָה הבעל לַחֲזוֹר בו, יָחֲזוֹר, אמנם מְשֶׁהִגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ, הריהי מְגוֹרֶשֶׁת.

המשך בעמוד נג

אֶלָּא הוֹלֵךְ וְתַן לָהּ, בזה ודאי אם רָצָה לַחֲזוֹר, יַחֲזוֹר, כיון שגילה דעתו שמה שאמר 'הולך' אין כוונתו אלא למנותו שליח הולכה.
מקשה הגמרא, רַבִּי חִיָּיא תַּנָּא קַמָּא, שלדעת שניהם 'הולך כזכי דמי'. מתרצת הגמרא, אִיפְּכָא אִיתְּמָא – אם תרצה אפשר לומר, 'אי אִיפְּשִׁי' אָתָא לְאַשְׁמוּעִינָן – אכן דעת רבי כתנא קמא, אלא שרבי השמיענו שאם אמר בפירוש 'אי אפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה רצה לחזור יחזור'. וְאִיפְּכָא אִיתְּמָא, הָא קָא מַשְׁמַע לָן הברייתא, דְּמַאן תַּנָּא קַמָּא – מי הוא התנא קמא, רַבִּי.
אִיבַּעְיָא לְהוּ, 'הֵילֵךְ' לְדעת רַבִּי נָתָן, כְּזָכֵי דָּמֵי, וכאומר הילך כמו שאמרה, אוֹ לָאו כְּזָכֵי דָּמֵי, שכל שלא אמר בפירוש 'זכי לה' אין כוונתו אלא שיוליך לה הגט.
תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר הִתְקַבֵּל גִּטֵּךְ זֶה לְאִשְׁתִּי, אוֹ הוֹלֵךְ גִּטֵּךְ זֶה לְאִשְׁתִּי, אִם רָצָה לַחֲזוֹר, יַחֲזוֹר, שאין הבעל יכול למנות אלא רק 'שליח הולכה'. אבל הָאִשָּׁה שֶׁאָמְרָה מתחילה לשלוחה הִתְקַבֵּל לִי גִּיטִּי, ואמר לו הבעל באחד מלשונות אלו ששנינו ברישא, 'התקבל' או 'הולך' גט זה לאשתי, אִם רָצָה הבעל לַחֲזוֹר בו, לֹא יַחֲזוֹר, שמיד שהגיע הגט ליד שלוחה, מגורשת.

מבררת הגמרא, **מַאי לָאו בְּהֵילֵךְ, וְרַבִּי נָתָן** – שמא יש לגרוס ברישא 'הילך גט זה לאשתי', ולא 'הולך', ומשנתינו כרבי נתן, ואם כן יש להוכיח מכאן שעל אף שנחלק ב'הולך' מכל מקום מודה הוא ש'הילך' כזכי דמי, שאם לא כן ודאי יוכל הבעל לחזור בו על אף שהאשה מינתה אותו לשליח קבלה, כיון שפירש בדבריו שהוא מוסר את הגט רק על מנת שהשליח יוליכנו לאשה ותתגרש בהגיע הגט לידה.

דוחה הגמרא, **לֹא** – יש לדחות שמשנתינו נקטה דווקא **בְּהוֹלֵךְ**, **וּכדעת רַבִּי** הסובר ש'הולך כזכי דמי'.

תָּא שְׁמַע, שנינו במשנתינו, **לְפִיכָךְ, אִם אָמַר** לוֹ **לַחֲבֵרוֹ** לשלוחה, **אִי אֶפְשִׁי שֶׁתְּקַבֵּל לָהּ** – איני חפץ למסור לך את הגט על מנת שתקבלנו עבור האשה, **אֶלָּא הוֹלֵךְ וְתֵן לָהּ, אִם רָצָה לַחֲזוֹר יַחֲזוֹר** כל זמן שלא הגיע הגט לידה.

מדייקת הגמרא, **מַתְנֶה דְּאָמַר אִי אֶפְשִׁי** – דווקא משום שפירש בדבריו ש'אינו רוצה' שהשליח יקבל עבורה, **הָא לֹא אָמַר אִי אֶפְשִׁי, אִם רָצָה לַחֲזוֹר לֹא יַחֲזוֹר** – אבל אם לא פירש כן אלא אמר לה רק 'הולך ותן לה', אין זה נחשב כגילוי דעת שחפץ שתתגרש דווקא כשהשליח ימסור לה את הגט, אלא מתגרשת מיד בקבלתו והיינו משום ש'הולך כזכי דמי'. ומבררת הגמרא, **מַאי לָאו בְּהֵילֵךְ, וְרַבִּי נָתָן** – שמא יש לגרוס ברישא 'הילך גט זה לאשתי', ולא 'הולך', ומשנתינו כרבי נתן, שתקבל לה, אלא הילך ותן לה' ולא 'הולך', ומשנתינו כרבי נתן, ויש להוכיח מכאן שאף לרבי נתן 'הילך' כזכי דמי, שהרי לכן הוצרך לפרש דבריו ולומר 'אי אפשי שתקבל לה'.

דוחה הגמרא, **לֹא** – יש לדחות שמשנתינו נקטה דווקא **בְּהוֹלֵךְ**, **וּכדעת רַבִּי** הסובר ש'הולך כזכי דמי', ולכן הוצרך הבעל לפרש בדבריו 'אי אפשי'.

הגמרא פושטת את הספק מברייתא מפורשת: **תָּא שְׁמַע**, שנינו בברייתא, הבעל שאמר לשליח קבלה של האשה, **הוֹלֵךְ גֵּט וָזֶה לְאִשְׁתִּי, אִם רָצָה** הבעל **לַחֲזוֹר, יַחֲזוֹר** – יכול לחזור בו ולבטל את מינוי השליח.

אך אם אמר הבעל לשליח **הֵילֵךְ גֵּט וָזֶה לְאִשְׁתִּי, אִם רָצָה לַחֲזוֹר, לֹא יַחֲזוֹר**, כיון שלשון 'הילך' משמע שנוח לו שהשליח יזכה בו עבור האשה.

הגמרא מסיימת ומוכיחה שודאי אלו דברי רבי נתן: **מַאן שָׁמְעַתְּ לֵיהּ דְּאָמַר בְּהוֹלֵךְ, רָצָה לַחֲזוֹר יַחֲזוֹר** – מיהו התנא הסובר שכשהבעל אומר 'הולך', אם רצה לחזור בו יכול לחזור בו, הלא הוא **רַבִּי נָתָן**, כמבואר בברייתא שהביאה הגמרא לעיל (ע"א), שאילו רבי סובר שם 'הולך כזכי דמי', **וְקָאָמַר בְּהֵילֵךְ, רָצָה לַחֲזוֹר לֹא יַחֲזוֹר** – ומכל מקום באופן שהבעל אמר 'הילך' אמר התנא שאם רצה לחזור אינו יכול לחזור בו, **שָׁמַע מִינָּהּ הֵילֵךְ כְּזַכֵּי דְּמֵי** – הרי לנו שאף רבי נתן מודה ש'הילך' כזכי דמי, **שָׁמַע מִינָּהּ**.

הגמרא מביאה את דעת רב לגבי 'הולך כזכי דמי': **אִתְּמַר**, האשה שאמרה לשלוחה **הִתְקַבֵּל לִי גִּיטִּי**, ואכן דייק השליח בדבריו **וְאָמַר** לבעל, **אִשְׁתְּךָ אָמְרָה הִתְקַבֵּל לִי גִּיטִּי, וְהוּא** [– הבעל] **אוֹמֵר, הוֹלֵךְ וְתֵן לָהּ, אָמַר רַבִּי אַבָּא, אָמַר רַב הוּנָא, אָמַר רַב, נַעֲשָׂה שְׁלוּחוֹ וּשְׁלוּחָהּ, וְחוֹלָצֶת.** כלומר, דין שליח זה הינו לחומרא, והרי הוא נחשב גם כשליח הולכה של הבעל, וגם כשליח קבלה של האשה. ולכן אם מת בעלה קודם שהגיע הגט לידה, שיש להסתפק אם מגורשת היא כבר משעה שהשליח קיבל את הגט ופטורה מן היבום או לאו, מספק הריהי 'חולצת ולא מתייבמת'.

לְמֵימְרָא – מפסק דין זה נראה לומר **דְּמִסְפַּקָּא לֵיהּ לְרַב, אִי הוֹלֵךְ כְּזַכֵּי דָּמֵי, אִי לָאו כְּזַכֵּי דָּמֵי** – שרב מסתפק האם 'הולך כזכי דמי', ומיד בקבלת השליח את הגט הריהי מגורשת, או שמא 'הולך לאו כזכי'. אלא שאם כן יקשה, **וְהָא אִתְּמַר** לענין פרעון חוב, שאם אמר אדם לשלוחו **הוֹלֵךְ מָנֶה זה לְפְלוֹנִי שֶׁאֲנִי חַיָּיב לוֹ. אָמַר רַב,** אם אבד המנה קודם שנתנו השליח למלוה **חַיָּיב** הלוה **בְּאַחֲרָיוּתוֹ**, וצריך לפרוע חובו, כיון שלא ציוהו המלוה לשלוח לו את המנה ביד השליח. **וְאִם בָּא** הלוה **לַחֲזוֹר** בו לאחר שנתן את המנה לשליח ולבטל השליחות, **אֵינוֹ חוֹזֵר** בו, כיון ש'הולך כזכי דמי', ונמצא שמיד כשאמר הלוה לשליח 'הולך מנה זה לפלוני' זכה בו השליח עבור המלוה. ואם כן מוכח שדעת רב ש'הולך כזכי דמי', ולא כנראה מדבריו לגבי גט שנסתפק בזה.

מתרצת הגמרא, אכן רב מסתפק בדין 'הולך', **אֶלָּא דְּהָתָם** לגבי השולח מעות לפרעון חובו הרי זה **פָּשֵׁיט לֵיהּ מָמוֹנָא**, ומשום כן נוקט רב שדינו **לְקוּלָּא**, לומר שכבר זכה המלוה מיד בקבלת השליח, והלוה נחשב כעת למוציא מידי המלוה וידו על התחתונה שאין יכול לחזור בו. מה שאין כן **הָכָא** לגבי השולח גט, הרי זה **פָּשֵׁיט אִיסּוּרָא**, האם נתגרשה ופטורה מן היבום, או שזקוקה ליבום ואסורה לשוק, ומשום כן נוקט רב **לְחוּמְרָא** – להחמיר ולומר שמא לא זכה השליח בגט ולא נתגרשה ואסורה היא לשוק, שספק דאורייתא לחומרא, ולכך חולצת ולא מתייבמת.

הגמרא דנה האם 'שליח קבלה' יכול לקבל את הגט מידי ה'שליח הולכה': **אָמַר רַב, אֵין הָאִשָּׁה עוֹשָׂה שָׁלִיחַ לְקַבֵּל לָהּ גִּיטָּהּ מִיַּד שָׁלִיחַ בַּעְלָהּ** – אין האשה יכולה למנות 'שליח קבלה', שיקבל עבורה את גיטה מיד ה'שליח הולכה' ששלח הבעל. **וְרַבִּי חֲנִינָא אָמַר, אִשָּׁה עוֹשָׂה שָׁלִיחַ לְקַבֵּל לָהּ גִּיטָּהּ מִיַּד שָׁלִיחַ בַּעְלָהּ.**

מבררת הגמרא, **מַאי מַעְמָא דְּרַב.** וכי מה החילוק אם שלוחה מקבל הגט מיד הבעל עצמו או מיד שלוחו. ומבארת הגמרא את טעמו בשני דרכים: **אִיבָּעֵית אֵימָא** – אם תרצה תאמר, שטעמו של רב **מְשׁוּם בְּזָיוֹן דְּבַעַל** – שהבעל מקפיד על כך שהאשה אינה מקבלת בעצמה את הגט מיד שלוחו, וסבור שהיא עושה כן מחמת שמזלזלת בו, ושוב אינו חפץ לגרשה על ידי השליח. מה שאין כן כשהבעל עצמו מוסר את הגט לשליח קבלה, הרי מוכח שאינו מקפיד.

וְאִיבָּעֵית אֵימָא, מְשׁוּם חֲצָרָהּ הָכָא לְאַחַר מִיכָּן – גזירה משום חצר שבאה לרשותה לאחר שהבעל נתן בה את הגט. כלומר, חששו חכמים שיבואו לטעות שאף במקרה שנתן הבעל את גיטה בחצר של אדם אחר, ולאחר מכן קנתה האשה את החצר, שתזכה עתה בגט בקנין חצר. שיאמרו שכשם שיכולה היא למנות שליח קבלה לקבל גיטה מהשליח הולכה, כך חצר זו בתחילה היתה כשליח הבעל, ומשקנאתה היא נעשית החצר כשלוחה, וכאילו שלוחה קיבל הגט משליח הבעל. ובאופן זה בודאי אין זה גט, שהרי כתוב (דברים כד א) 'ונתן בידה' ופירשו חכמים להלן (עז.) דהיינו שיתן לידה או לחצרה, ובשעה שהבעל נתן את הגט בחצר עדיין לא היתה זו חצרה. וכדי שלא יבואו לטעות בכך גזרו חכמים שלא יקבל שלוחה הגט מיד שליח בעלה.

מַאי בֵּינַיְיהוּ – מה חילוק יש בין הטעמים. מבארת הגמרא, **אִיבָּא בֵּינַיְיהוּ** – יש חילוק ביניהם באופן **דְּקָדְמָה אֵיהִי וְשַׁוְּרָה שָׁלַיִח מַעֲקָרָא** – שקדמה האשה ומינתה שליח קבלה, עוד לפני שהבעל מסר את הגט לשליח הולכה. שאם הטעם הוא משום בזיון דבעל, אף באופן זה הבעל מקפיד, ואין שלוחה מקבל גיטה מיד שליח הבעל. ואם הטעם הוא משום חצרה מינתה את שלוחה עוד לפני שהבעל מסר את הגט לידי שלוחו, ואין זה דומה לחצר שהבעל נתן שם הגט קודם שקנאתה היא, ויכול שלוחה לקבל גיטה מיד שליח הבעל.

הגמרא מביאה מעשה בענין זה: **הַהוּא גַּבְרָא דְּשַׁדַּר לָהּ גִּיטָּא לְדִבְיתְהוּ** – אדם אחד שלח גט לאשתו על ידי שליח הולכה, **אֲזַל שְׁלִיחָא, אַשְׁכְּחַהּ כִּי יָתְבָה וְקָא לַיְישָׁא** – הלך השליח אל האשה, ומצאה כשהיא יושבת ולשה בצק. **אָמַר לָהּ, הֵילֵךְ גִּיטֵּךְ** – הנה גיטך. **אָמְרָה לֵיהּ, לֵיחֲוֵי בִּידָךְ** – אמרה לו האשה השאר את הגט בידך. כלומר, תהיה אתה שלוחי לקבלה ותקבל אותו עבורי. **אָמַר רַב נַחְמָן, אִם אִיתָא לִדְרַבִּי חֲנִינָא, עֲבִדִי בָּהּ עוּבְדָּא** – לו הייתי יודע בבירור שהלכה כרבי חנינא שהאשה עושה שליח לקבל גיטה מיד שליח בעלה, הייתי פוסק כדבריו להכשיר את הגט.

אָמַר לֵיהּ רָבָא לרב נחמן, **וְאִם אִיתָא לִדְרַבִּי חֲנִינָא, עֲבַדַתְּ בָּהּ עוּבְדָּא** – אם אכן היתה ההלכה כרבי חנינא, היית מכשיר הגט, **הָא לֹא**

המשך בעמוד קצ

חָזְרָה שְׁלִיחוּת אֵצֶל הַבַּעַל – הרי כיון שנתמנה השליח להיות שליח לקבלה עבור האשה, הרי הו מתנתק בכך משליחות הבעל, ונמצא שלא היה זמן שבו היה השליח יכול לחזור אל הבעל, ולומר לו 'עשיתי שליחותך' להוליך הגט, ושליחות שאינה ראויה לחזור ולהגיד 'עשיתי שליחותך' אינה שליחות. שֶׁלָּחוֹהִי לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי אַמִּי – שלחו שאלה זו לפני רבי אמי, האם אכן כך היא ההלכה ששליחות זו אינה שליחות. שָׁלַח לְהוּ, אכן יש כאן חסרון שֹלֹא חָזְרָה שְׁלִיחוּת אֵצֶל הַבַּעַל, ואין שליח הבעל יכול להעשות שליח האשה, ואינה מגורשת עד שיביא לה גיטה לידה. וְרַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר, נִתְיַישֵׁב בַּדָּבָר – נעיין בדבר.

הֲדוּר שְׁלָחוֹהָ קַמֵּיהּ דְּרַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא – לאחר זמן שלחו שוב לרבי חייא בר אבא לשאול את דעתו, אָמַר רבי חייא, כָּל הָנֵי שָׁלְחוּ לָהּ וְאָזְלִי – כל אלו הפעמים שולחים אלי לשאול שוב ושוב, כִּי הֵיכִי דְּמְסַפְּקָא לְהוּ לְדִידְהוּ, הָכִי נָמֵי מְסַפְּקָא לָן לְדִידָן – כשם שהם מסופקים בדבר, כן גם אנו מסופקים בזה, ואם כן הֲוֵי - הרי זה דָּבָר שֶׁבְּעָרְוָה שנולד בו ספק בבית המדרש, שהרי רוצים להתיר אשת איש לשוק על פי גט זה, וְדָבָר שֶׁבְּעָרְוָה שנולד בו ספק, דינו בכל מקום שחוֹלֶצֶת, שמא אינו גט ועדיין זקוקה ליבום, אך לא מתייבמת, שמא חל הגט על ידי שליח זה, והרידתי אסורה על היבום ככל אשת אח.

מביאה הגמרא שאף דעת רב יצחק שיש להחמיר בזה מספק: חָזָה עוּבְדָא – היה מקרה שמינתה האשה את שליח הבעל לקבל לה את גיטה, וְאַצְרְכָהּ – ומחמת הספק הצריך אותה רַב יִצְחָק בַּר שְׁמוּאֵל בַּר מַרְתָּא לקבל גֵּט אחר מבעלה וַחֲלִיצָה מן היבם, שמא הגט הראשון אינו גט כיון שלא חזרה שליחות אצל הבעל. מבררת הגמרא, תַּרְתֵּי – וכי רב יצחק הצריכה לשניהם, גט וחליצה, הרי הדברים סותרים, שאם קבלה גט אחר מבעלה בעודו בחיים למה צריכה שוב חליצה, הרי בגט השני מגורשת היא ודאי.

מבארת הגמרא, רב יצחק לא הצריכה אלא, או לקבל גֵּט אחר מֵחַיִּים – אם באה לינשא בעוד בעלה בחיים. וַחֲלִיצָה – או חליצה לְאַחַר מִיתָה – אם מת בעלה בלא שנתן לה גט אחר בעודו בחיים, שבאופן זה צריכה חליצה מן היבם כדי להתירה לינשא לשוק.

הגמרא עוברת לדון בשליחי הבעל לגירושין שלא הועילו מעשיהם לגרשה, אם כוחם יפה לחזור שוב ולגרשה, ומביאה בזה מעשה שנחלקו בו האמוראים: הַהִיא דְּהָווּ קָרוּ לָהּ נַפְאָתָה – מעשה באשה אחת שהיו קורין לה 'נפאתה', ומינה בעלה שליחים לכתוב ולתת לה גט. אָזוּל סַהֲדֵי כְּתוֹב תַּפְאָתָה – הלכו העדים לכתוב לה גט, וטעו וכתבו 'תפאתה'. אָמַר רַב יִצְחָק בַּר שְׁמוּאֵל בַּר מַרְתָּא, מְשָׁמֵיהּ דְּרַב, עָשׂוּ עֵדִים שְׁלִיחוּתָן – כיון שכתבו העדים גט אחד, כבר מלאו בכך את שליחותם ואין בידם לכתוב גט שני וליתן לה, שהרי הבעל מינה אותם להיות שלוחיו לגט אחד ולא לשני גיטין.

מַתְקִיף לָהּ רַבָּה, מִי קָאָמַר לְהוּ כְּתוֹבוּ חַמְפָּא וְהָבוּ לָהּ – וכי אמר להם הבעל לכתוב 'חרס' ולתת לה, הרי ודאי כוונתו היתה שיכתבו עבורה גט כשר, וכיון שטעו בכתיבת גט זה נמצא שעדיין לא קיימו שליחותם ויכולים לכתוב ולתת לה גט אחר. אֶלָּא אָמַר רַבָּה, וַדַּאי אִי כָּתוֹב סַהֲדֵי גִּיטָּא מְעַלְיָא, וְאָבַד – אם כתבו העדים גט כשר, ואבד מהם לפני שנתנוהו לאשה, שבאופן זה יש לומר שעָשׂוּ עֵדִים שְׁלִיחוּתָן כבר בכתיבת הגט הראשון שהיה כדין, ושוב אין בכחם לכתוב גט נוסף.

מַתְקִיף לָהּ רַב נַחְמָן, מִי קָאָמַר לְהוּ כִּתְבוּ וְאַנְחוּהָ בְּכִיסֵייכוּ – וכי אמר להם הבעל לכתוב גט ולהניחו בכיסם, הרי ודאי כל כוונתו היתה שיכתבו גט שיגיע לידי האשה, וכל זמן שלא הגיע הגט לידה וכגון שאבד עדיין לא מלאו שליחותם, ויכולים לכתוב גט אחר ולתת לה. אֶלָּא אָמַר רַב נַחְמָן, כּוֹתְבִין וְנוֹתְנִין אֲפִילּוּ מֵאָה פְּעָמִים – כל זמן שלא הגיע הגט לידה, יכולים העדים לחזור ולכתוב גט וליתן לה, שהרי ודאי נתכוין הבעל למנותם שיהיו שלוחיו לגרשה כל עוד לא הגיע הגט לידה:

הגמרא מסתפקת, לדעת רב נחמן שכותבין ונותנין אפילו מאה פעמים, מה הדין במקרה דומה: בָּעָא מִינֵּיהּ רָבָא מֵרַב נַחְמָן, בעל שאמר לשנים כִּתְבוּ גט לאשתי וּתְנוּ אותו לְשָׁלִיחַ שלי שמינתיו להוליכו אליה, וכשהיה השליח בדרך אבד ממנו הגט, מַהוּ – מה הדין בכך, סָלּוּקֵי סָלִיק לְהוּ – האם נחשב שסיימו את שליחותם בכתיבת הגט ונתינתו לשליח, שהרי הם לא נתמנו למסור את הגט לאשה. אוֹ דִּילְמָא לְטִירְחָא דִּידְהוּ חָיֵישׁ – או שמא יש לומר, שודאי נתכוין למנותם שלוחיו עד שיגיע הגט לידה, אלא שחשש שלא להטריחם להוליכו ולמוסרו לה, ולכך מינה שליח אחר לכך, ועדיין שלוחיו הם לכתוב גט אחר ולמוסרו ליד השליח להוליכו אליה.

רבינא מוסיף להסתפק לפי צד אחד בספק הקודם: אָמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אַשִׁי, אם נפשוט את ספיקו של רבא, שאכן הבעל לא התכוין למנותם אלא לכתוב גט, וכיון שכתבו סיימו שליחותם ונסתלקו, עדיין יש להסתפק במקרה שאמר להם, 'כתבו גט ותנו לשליח וְיוֹלִיךְ לָהּ', מַהוּ, האם נאמר שלכן פירש דבריו והוסיף לומר 'ויוליך לה', כדי למנותם לשוב ולכתוב עד שיגיע הגט לידה. או שמא אף במקרה זה סיימו שליחותם בכתיבת הגט, ואין בידם לכתוב גט אחר. ומסיימת הגמרא, תֵּיקוּ – יעמוד הדבר בספק:

שנינו במשנה, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, אַף הָאוֹמֶרֶת טוֹל לִי גִיטִי, אִם רָצָה לַחֲזוֹר לֹא יַחֲזוֹר:

הגמרא מביאה לשונות נוספים שמשמעותם כלשון קבלה: תָּנוּ רַבָּנָן, האשה שאמרה לשלוחה באחד מלשונות אלו, טוֹל לִי גיטי, וְאָשָׁא לִי גיטי, וְיֵהָא לִי גיטי בְּיָדֵךְ, כּוּלָּן לְשׁוֹן קַבָּלָה הֵן, ומתגרשת מיד עם קבלת השליח את הגט לידו.

משנה

במשנה הקודמת שנינו, ששליח שמינתה האשה יכול לקבל את הגט עבורה ומתגרשת מיד כשמגיע הגט לידו. כהמשך לכך תבאר המשנה שלפנינו, שאשה שנתגרשה באופן זה צריכה היא להוכיח את גירושיה בפני בית דין.

הָאִשָּׁה שֶׁאָמְרָה לשלוחה הֶחְזַקְתִּי לִי גִיטִי, וחזר השליח ואמר שקיים שליחותו וקיבל את הגט מיד בעלה, צְרִיכָה אשה זו להביא שְׁתֵּי כִיתֵּי עֵדִים כדי להוכיח שאכן נתגרשה, שְׁנַיִם שֶׁאוֹמְרִים בְּפָנֵינוּ אָמְרָה – שני עדים שיעידו לפנינו שאכן מינתה האשה את אדם זה להיות שלוחה, וּשְׁנַיִם שֶׁאוֹמְרִים בְּפָנֵינוּ קִבֵּל וְקָרַע – ושני עדים שיעידו שאכן קיבל השליח את הגט מיד הבעל, וקרע אותו.

ומוסיפה המשנה לבאר שאין צריך בזה שתי כיתות עדים נפרדות: אֲפִילּוּ הֵן רִאשׁוֹנִים וְהֵן הָאַחֲרוֹנִים – אפילו אם אותם העדים מעידים גם את העדות הראשונה, שהם שמעו שהאשה מינתה אותו להיות שלוחה, וגם שראו שהשליח קיבל את הגט וקרעו,